

Gemeente
Amsterdam

Klimplantengids

Deze gids helpt u op weg om aan de slag te gaan en uw gevel te vergroenen. Met klimplanten, tips en ideeën. Kies voor klimplanten aan de gevel en draag bij aan biodiversiteit, klimaatadaptatie en een groener Amsterdam voor mens, plant én dier.

Inhoud

1. Een leefbare stad voor mens én dier	4
2. Nut en noodzaak van klimplanten	6
3. Ervaringen uit de praktijk	8
4. Met klimplanten bijdragen aan de biodiversiteit	10
5. Keuzehulp klimplanten	12
5.1. Winders	14
5.2. Rankers	18
5.3. Steunklimmers	22
5.4. Zelfhechters	26
6. Combineren van klimplanten	30
7. Voorkom schade aan de gevel	32
8. Een steuntje in de rug	34
9. Tegels eruit, groen erin	36
10. Monumenten vergroenen	38
11. De verticale tuin onderhouden	40
12. In acht stappen een succesvolle groene gevel	42
 Colofon	 44

1. Een leefbare stad voor mens én dier

Er zijn al veel prachtige groene gevels te zien in de stad. Groene gevels fleuren straten op en geven de buurt een eigen karakter. En het mooie is dat iedereen kan meegenieten.

Ik heb zelf als kind al vroeg de liefde voor groen en natuur meegekregen. Mijn overgrootvader was bioloog en schreef boekjes over de natuur en mijn oma is echt een bloemenkenner en had vroeger een enorme bloementuin. Ik geniet nu van de bloemen en de bijen op mijn eigen balkon.

Er zijn allerlei studies die laten zien dat mensen die leven in een groene omgeving minder vaak ziek zijn en zich prettiger voelen. Dus hoe meer groen om ons heen, hoe beter. Ook omdat we veel groen nodig hebben voor een leefbare en toekomstbestendige stad voor mens én dier.

De stadsnatuur krijgt het de laatste jaren steeds moeilijker. Plant- en diersoorten verdwijnen, en de temperatuur stijgt. Met elke steen die we vervangen door groen helpen we met elkaar de stad te koelen, de biodiversiteit te vergroten, de

lucht te zuiveren en wateroverlast te voorkomen. Bovendien helpen we zo dieren als vogels, vlinders, wilde bijen en egels aan een plek om te schuilen, broeden en eten.

Ruimte daarvoor is beperkt in onze snelgroeierende stad, maar gebouwen zijn er in overvloed. En dat komt goed uit, want met de juiste klimplant kunnen we al die kale muren met relatief weinig moeite ombouwen tot levendige, verticale tuinen.

Een succesvolle groene gevel valt of staat met de juiste klimplanten op de juiste plek. In dit boekje staan klimplanten met een ecologische waarde die als voedselbron belangrijk zijn voor de stadsnatuur zoals de klimop, wilde kamperfoelie, hop en wilde bosrank, en prachtige sierplanten zoals de schijnaugurk, blauwe regen en duitse pijp.

Ik hoop dat door dit boekje veel
Amsterdammers geïnspireerd raken
om ook een groene gevel aan te
leggen, zodat we samen kunnen
zorgen voor een groenere stad.

Melanie van der Horst
Wethouder Openbare Ruimte
en Groen

2. Nut en noodzaak van klimplanten

Wat een beetje groen met mensen en dieren doet, is van onschatbare waarde. We vroegen stadsecoloog Geert Timmermans naar de impact van een eenvoudige klimplant op de levenskwaliteit van de stad.

Wat is de meerwaarde van klimplanten in de stad?

"De voordelen zijn eindeloos. Allereerst zien ze er mooi uit. In de bloeiperiode, maar ook zeker in het najaar met al die prachtige herfstkleuren. Groen verlaagt stress en het nodigt uit om naar buiten te gaan. Door de planten gezamenlijk te onderhouden ontstaan nieuwe contacten in een buurt. En wat mooi is, willen mensen graag mooi houden. Op de bloemen en bessen van de planten komen ook allerlei beestjes af, die op hun beurt weer een voedselbron vormen voor andere dieren als vogels en vleermuizen. Klimplanten vormen ook nog eens een schuil- en broedplaats voor dieren. Dat alles komt de biodiversiteit ten goede."

Wat is biodiversiteit en waarom is het belangrijk?

"Eigenlijk is biodiversiteit alle planten en dieren bij elkaar. Elke soort maakt onderdeel uit van een groter systeem, ofwel een ecosysteem. Dat begint al bij bacteriën en schimmels in de grond. Ecosystemen zorgen voor zuurstof, landbouw, schoon water, grondstoffen, noem maar op. Van nature zijn ecosystemen in evenwicht. Als één onderdeel af- of juist toeneemt, heeft dit effect op het hele systeem. Een teveel aan eikenbomen en een tekort aan koolmezen kan bijvoorbeeld leiden tot een eikenprocessierupsenplag. En 's nachts jaagt de vleermuis op de vlinder van de eikenprocessierups en natuurlijk ook op muggen en andere beestjes waar we er niet teveel van willen hebben. Om de stad leefbaar te houden, is dus een grote diversiteit aan flora en fauna belangrijk."

Dragen groene gevels ook bij aan de duurzaamheidsdoelen?

"Absoluut. In stedelijke gebieden is de temperatuur gemiddeld hoger dan in het omliggende gebied. En middels verdamping helpen groene gevels de stad af te koelen. In de zomer vormen planten een natuurlijke zonwering, doordat de bladeren de zonnestralen opvangen. Zo blijft de binnenruimte koel. Kies je voor bladverliezende planten, dan heb je in de winter het tegenovergestelde effect. Ook hebben we door klimaatverandering steeds vaker te maken met heftige regenbuien en perioden van droogte. Hoe meer natuur, hoe beter het lukt om water op te slaan, vast te houden en te laten verdampen."

Is elk type klimplant geschikt?

"Kies liefst voor klimplanten die op jouw gevel het beste gedijen en passen in ons ecosysteem. Inheemse soorten bijvoorbeeld, die van nature in Nederland en omstreken voorkomen. Inheemse planten trekken meer insecten, vogels en vlinders aan dan exotische planten."

Beste advies voor het starten met een groene gevel?

"Een goede voorbereiding is het halve werk. Breng in kaart hoe de gevels eruitzien, ligt de gevel op het noorden of het zuiden? Wordt de gevel blootgesteld aan veel wind? Hoe hoog moet de begroeiing worden, want sommige planten groeien maar een aantal meter hoog. Op basis van al deze factoren kan de ideale klimplant gekozen worden. Hou het leuk en overzichtelijk en experimenteer zelf om uit te vinden welke klimplanten het goed doen op uw gevel."

"De hier van nature voorkomende klimplanten zijn klimop, hop, wilde kamperfoelie en wilde bosrank. Zorg ervoor dat een van deze planten aan je gevel groeien."

– Geert Timmermans,
stadsecoloog,
Gemeente Amsterdam

3. Ervaringen uit de praktijk

Maike van Stiphout is landschapsarchitect bij DS Landschapsarchitecten in Amsterdam. Hun ontwerpen vielen in de prijzen en tenders werden gewonnen dankzij de uitgesproken blik op stedelijke beplanting en de centrale rol voor biodiversiteit.

Maike: “Wat gevels met klimplanten ontwerpen zo leuk maakt is dat er zoveel mogelijk is! Het is ontwerp-materiaal waar je kunstwerken mee kunt maken. Combineer verschillende soorten en kleuren, denk aan rozen, clematissen, druiven. Ik heb zelf drie verschillende druiven in de binnentuin, zo spreid je de kansen en kom je erachter: welke plant heeft het hier naar zijn zin? Bij mijn ontwerpen let ik op de 3 v’s: veiligheid, voedsel, voortplanten. Dat zijn de 3 elementen die insecten, vogels en andere dieren

nodig hebben om van planten te kunnen profiteren. Dus denk aan klimplanten met zaden en vruchten, plek om te schuilen en te nestelen. En nee, klimplanten zijn niet slecht voor je gevel; je moet wel de juiste plant en klimhulp kiezen. Gevels zijn in de stad een enorme kans voor meer planten in de beperkte ruimte. Dus ga aan de slag. Maak er een verhaal bij, maak het mooi. Het is een groot deel van je straatbeeld.”

“Gevels zijn een enorme kans voor meer planten en biodiversiteit in de stad. Dus ga aan de slag. Het is een groot deel van je straatbeeld.”

– Maike van Stiphout,
DS Landschapsarchitecten

Ook op gemeentelijk vastgoed realiseert Amsterdam groene gevels. Met een pilot doen wij ervaring op met aanleg én onderhoud. Het gaat onder andere om gevels op beeldbepalende plekken waarbij extra uitdagingen komen kijken. Projectmanager Elena Nastase van Gemeente Amsterdam vertelt over de te nemen stappen van een vastgoedeigenaar.

Contact opnemen met de architect

Elena: "Heeft u plannen voor een groene gevel aan een modern gebouw, neem dan contact op met de architect van het gebouw. Samen maak je de keuze voor planten en een eventuele klimhulp.

Architect Mecanoo heeft voor de entree van het Marnixbad een constructie ontworpen, met een beplantingsplan van klimplanten die op verschillende momenten bloeien. Dat ziet er mooi uit en levert ook op verschillende momenten voedsel aan insecten en vogels. Zo'n gevel kan dus echt iets toevoegen aan de biodiversiteit in de stad.

Met architectenbureau De Twee Snoeken onderzoeken we op welke manier we een gevel bij het Stadhuis het beste kunnen vergroenen. Hierin komen ook nestkasten, om de biodiversiteit nog beter te ondersteunen."

Maak een Klic-melding

"Komen er graafwerkzaamheden te pas bij de aanleg van de groene gevel? Doe dan een Klic-melding op www.kadaster.nl om duidelijkheid te krijgen over kabels en leidingen."

Contact opnemen met afdeling Vergunningen

"Een klimhulpconstructie voor het vergroenen van de gevel kan vergunningplichtig zijn. Neem daarover contact op met VHT (Vergunningen, Handhaving en Toezicht) van het stadsdeel."

Rekening houden met Welstand

"Als je groene gevels realiseert, verandert het uiterlijk van het gebouw en van de locatie. Daarom gelden voorwaarden vanuit de Welstandsnota, net als bij elke aanpassing zoals een reclamebord of aan kozijnen. In ons geval heeft de architect hierover contact opgenomen met CRK (Commissie Ruimtelijke Kwaliteit) die een pre-advies kan geven over de wensen. Deze zijn meegenomen in ons ontwerp." Meer informatie vind je op www.crk.amsterdam.nl/welstandsnota.

4. Met klimplanten bijdragen aan de biodiversiteit

Biodiversiteit gaat over de rijkdom aan soorten planten en dieren in een gebied. En daarmee gaat het in Nederland niet zo goed. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de afgelopen decennia tot wel 70% van de insectenpopulaties zijn verdwenen in Nederland. Om de insecten te helpen moeten we ze het zo aangenaam mogelijk maken en daarvoor zijn inheemse planten belangrijk.

Stadsecoloog Sasja Voet van Gemeente Amsterdam legt uit: "Inheemse planten zijn soorten die van nature in een gebied voorkomen. Insecten zijn al eeuwen gecoëvolueerd met deze planten: soorten in hetzelfde gebied hebben zich dus aan elkaar aangepast. Ze hebben elkaar nodig. Jij bestuift mij dan geef ik jou stuifmeel en/of nectar. Er zijn insecten die echt alleen van één bepaalde plant leven.

Dat betekent dat als een wilde plant verdwijnt, daardoor ook een insectensoort uitsterft.

Het gaat erom dat we planten zien binnen het ecosysteem, wat ze daarin toevoegen en niet alleen kijken naar de esthetische waarden. Inheemse planten hebben misschien een subtielere bloeiwijze of bloeien minder lang. Maar wat ze terug kunnen geven aan het ecosysteem

"Inheemse planten hebben misschien een subtielere bloeiwijze of bloeien minder lang. Maar wat ze terug geven aan het ecosysteem is van grote waarde."

– Sasja Voet, stadsecoloog Gemeente Amsterdam

is van grote waarde. Ze verzorgen voedsel voor wilde bestuivers, vlinders en andere insecten. Die op hun beurt weer voedsel zijn voor andere dieren, zoals vogels.

Inheemse planten kunnen meer insecten, vogels en vlinders bedienen dan uitheemse planten. Verder zijn biologisch gekweekte planten altijd de beste keus omdat die niet met gif zijn behandeld. Planten die met gif zijn behandeld kunnen dodelijk zijn voor insecten, en de hele voedselketen die hiervan afhankelijk is."

Drie soorten planten

- Inheems: soorten die van nature in een gebied of land voorkomen;
- Exotisch of uitheems: soorten die niet van nature voorkomen in een gebied of land;
- Cultivars: soorten die zijn gekweekt of gekruist om bepaalde eigenschappen te veranderen, zoals grotere bloemen of langere bloeitijd.

Om een goede keuze te maken, geven de volgende 5 symbolen aan waaraan de plant bijdraagt.

Legenda iconen

In Nederland van nature voorkomende plant. Deze planten maken deel uit van het lokale ecosysteem en hebben zo een grote impact op de lokale biodiversiteit.

Voedselbron voor vogels, denk aan bessen of zaden.

Voedselbron (nectar en/of stuifmeel) voor wilde bijen, hommels en andere insecten.

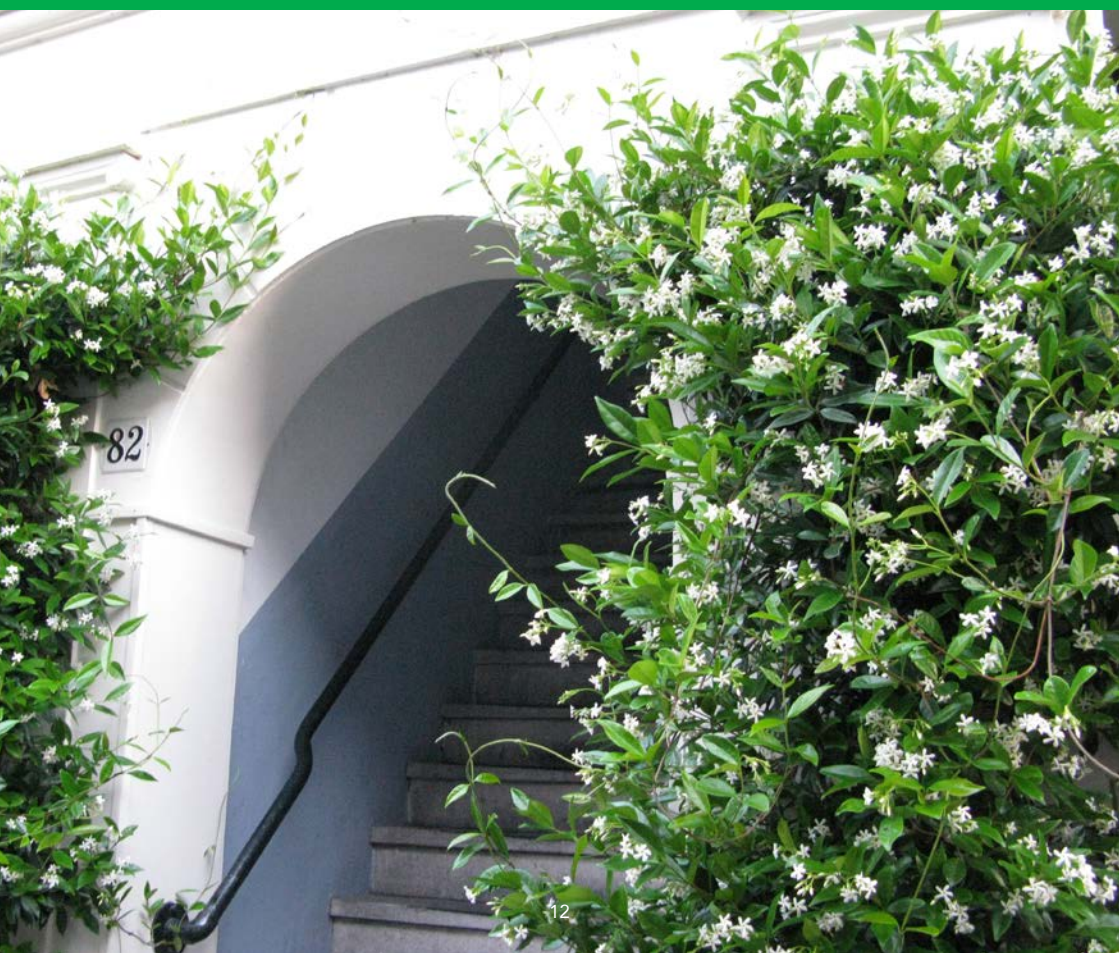
Aantrekkelijk om nest in te bouwen. Zoals merels, die hun nest het liefst in een beschutte, natuurlijke omgeving bouwen.

Groenblijvend, en daarmee een schuilplaats voor insecten en vogels in de winter.

5. Keuzehulp klimplanten

Klimplanten zijn er in allerlei soorten en maten. De een nog mooier dan de ander. Het is verleidelijk een keuze te maken op basis van het uiterlijk van de plant. Een belangrijke factor, maar verlies ook de omstandigheden niet uit het oog. Hoe groot, hoog en dichtbegroeid wordt de plant in de loop der jaren en past dat bij de gevel? En wilt u bijdragen aan de biodiversiteit kies dan voor planten met veel iconen. Het assortiment klimplanten is groot en continu in ontwikkeling.

In Nederland van nature voorkomende klimplanten bieden de meeste voordelen voor de biodiversiteit, zijn sterk en opgewassen tegen ons klimaat. Het gaat om: hop, wilde kamperfoelie, wilde bosrank en klimop. Combineer desgewenst met exoten uit deze gids, of andere exoten. De afbeeldingen in deze gids zijn zoveel mogelijk gemaakt in Amsterdam en met zorg geselecteerd. Vanwege het grote en veranderende aanbod, kan het zijn dat niet exact dezelfde exoot of cultivar is afgebeeld, maar een gelijkende.

Aan het einde van dit hoofdstuk geven we tips voor het combineren van klimplanten. Verder zijn biologisch gekweekte planten altijd de beste keus. Tuinplanten die met gif zijn behandeld kunnen namelijk dodelijk zijn voor insecten, en de hele voedselketen die hiervan afhankelijk is.

Niet planten: Chinese bruidssluier

Er is één plant die we liever niet zien: de Chinese bruidssluier (*Fallopia balschuanica*). Deze stond vroeger ook bekend als Japanse bruidssluier (*Fallopia aubertii* of *Polygonum aubertii*). Wij vragen u deze niet aan te planten, omdat deze kan kruisen met de Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*). Een plant die, eenmaal gevestigd, zeer moeilijk is weg te krijgen.

Hij verdringt inheemse plantensoorten en zijn sterke wortels en stengels veroorzaken grote schade aan gebouwen en wegen.

Tip: Let bij het aankopen van inheemse klimplanten goed op de Latijnse naam. Zo weet u zeker dat je de juiste plant met de gewenste eigenschappen aanschaft. Er zijn veel verschillende soorten die qua Nederlandse naamgeving op elkaar lijken. Met de Latijnse naam zit u altijd goed.

In deze gids worden ook verschillende soorten cultivars en exotische planten geadviseerd omdat ze er mooi uitzien of goed groeien in Amsterdam. In dit geval kunt u ook goed kiezen voor een andere kleur of variëteit.

5.1. Winders

Winders slingeren hun stengels rond alles wat ze op hun weg tegenkomen. Ze hebben een verticale klimhulp nodig (zie hoofdstuk 8), maar klimmen verder gewoon vanzelf omhoog en opzij, waar ze maar licht en ruimte vinden. Ze tasten de gevel niet aan, en daar waar geen klimhulp is groeit de plant niet. Ideaal als u controle wilt houden over de maat van de plant. Aandachtspunten: de houtige soorten kunnen zwaar worden en hebben een stevige klimhulp nodig. Laat slingerplanten niet om andere planten of de regenpijp groeien, die kunnen ze beschadigen. Daarnaast groeien sommige winders ook van de gevel af, zoals een blauwe regen. Controleer regelmatig of de plant een beetje begeleiding of een snoeibeurt nodig heeft, om overlast te voorkomen.

Lonicer periclymenum

Wilde kamperfoelie

Met de sterke, zoete geur van haar bloemen lokt deze inheemse plant allerlei insecten zoals nachtvinders, hommels, wilde bijen en zweefvliegen. De prachtige kolibrievlinder profiteert van de nectar, en de bessen zijn een voedselbron voor vogels.

Bloemkleur:
geelgroen

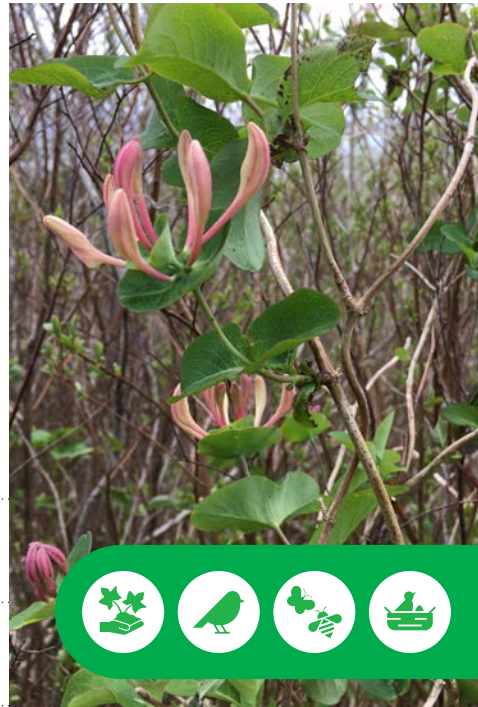
Hoogte:
4-6 meter

Bloeitijd:
juli - september

Standplaats:
zon, halfschaduw,
schaduw

Humulus lupulus

Hop

Onmisbaar in de vlindervriendelijke tuin. Hop is namelijk een van de planten waar o.a. de gehakelde aurelia-vlinder van afhankelijk is. Ook van grote waarde voor andere insecten. Een krachtige groeier, toch valt het gewicht mee doordat de stengels niet houtig zijn. Kan op een zonnige plek mits de bodem vochtig is. In de winter sterven de stengels volledig af. Met het dichte bladerdek en hopbellen ideaal voor de winterkoning die er voedsel vindt en zijn nest bouwt.

Bloemkleur:
geelgroen

Hoogte:
3-4 meter

Bloeitijd:
mei - september

Standplaats:
zon, halfschaduw

Akebia quinata

Schijnaugurk

De geurende, purperbruine bloemen van de schijnaugurk verschijnen al vroeg in het voorjaar. Ze lokken vlinders, bijen en andere insecten. In milde winters blijft het blad lang aan de plant. Na de bloei vormen zich blauwe vruchten die iets weg hebben van augurken, vogels zijn er gek op.

Bloemkleur:
bruinpurper

Hoogte:
5-10 meter

Bloeitijd:
mei

Standplaats:
zon, halfschaduw,
schaduw

Aristolochia macrophylla/durior

Duitse Pijp

Deze klimmer is vooral geliefd om haar hartvormige, frissgroene blad. De merkwaardige pijpvormige bloemen zitten verscholen onder de bladeren. Ze dienen als een tijdelijke val voor insecten, die zorgen voor de bestuiving. Deze plant gedijt zowel in de schaduw als in de zon, mits de bodem voldoende vochtig is. Krachtige groeier die een stevige klimconstructie nodig heeft.

Bloemkleur:
geelgroen met
bruin

Hoogte:
5-10 meter

Bloeitijd:
mei - juni

Standplaats:
zon, halfschaduw,
schaduw

Lonicera henryi

Groenblijvende kamperfoelie

Blijft het hele jaar groen, en biedt zo voor dieren een fijne plaats om in te schuilen. Kamperfoelies staan met hun wortels graag in de schaduw, en voor de rest in de zon. Hoe meer zon, hoe meer bloemen. De bloemen geuren heerlijk waardoor ze veel insecten aantrekken. Na de bloei verschijnen sierlijke donkere bessen geliefd bij veel vogels.

Bloemkleur:
wit-geel-roze

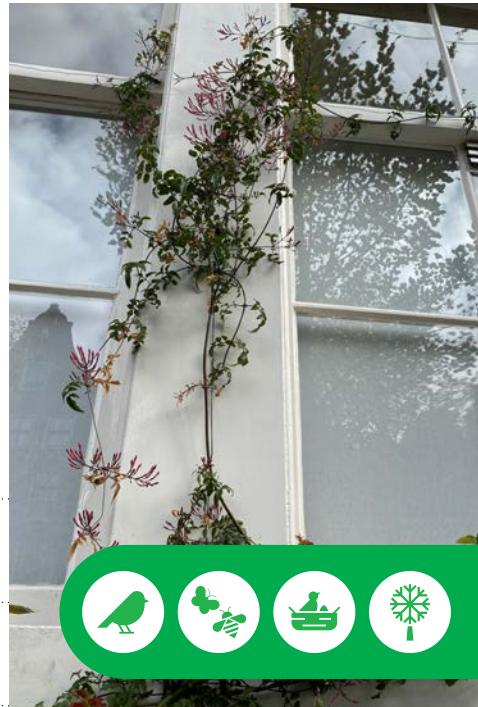
Hoogte:
3-5 meter

Bloeitijd:
juni-september

Standplaats:
zon, halfschaduw

Chinese blauwe regen

Wisteria sinensis 'Prolific'

In het voorjaar groeien er prachtige blauwe bloemtrossen aan deze plant die vlinders, hommels en solitaire wilde bijen als behangersbijen en houtbijen aantrekt. Laat de blauwe regen niet rond een regenpijp winden, hij is sterk genoeg om die te beschadigen. De houtige stam kan zeer dik en zwaar worden, en heeft dus een stevige klimhulp nodig. Regelmatig snoeien.

Bloemkleur:
paars

Hoogte:
10-20 meter

Bloeitijd:
mei - juni

Standplaats:
zon, halfschaduw

5.2. Rankers

Rankers hebben dunne, draadvormige ranken waarmee ze omhoog klimmen langs een klimconstructie. Bij voorkeur een horizontaal klimsysteem, van gespannen staaldraden bijvoorbeeld. Laat rankers rustig over een andere plant groeien. Deze klimplanten grijpen zich enkel vast aan een klimconstructie, en tasten de gevel dus niet aan. De afmetingen en groei van de plant zijn gemakkelijk te bepalen via de klimhulp.

Wilde bosrank

Zeer krachtige groeier met witte geurende bloemen met stuifmeel. Wilde bijen profiteren hiervan. Na de bloei ontstaan witte vruchtpluizen, een voedselbron voor vogels. **Let op:** deze plant heeft veel ruimte nodig. Indien nodig helemaal terugsnoeien in maart vóór het broedseizoen (15 maart). Vlinders, lieveheersbeestjes en andere insecten overwinteren tot die tijd in de bosrank. Plant de voet van de clematis niet in de zon, maar in de schaduw van een plant of voorwerp.

Bloemkleur:
wit

Hoogte:
3-30 meter

Bloeitijd:
juli - september

Standplaats:
zon, halfschaduw

Exotische en gecultiveerde rankers

Witte druif

Smaakvolle druif, voor mensen én vogels, die zeer goed groeit in het Nederlandse klimaat. Groeit op alle gronden, maar staat het liefst op een leemachtige kalkrijke grond die goed waterdoorlatend is. Snoeien is heel belangrijk voor de groei van druiven. 's Winters de zijtakken van de hoofdstam knippen. Gedurende de zomer nieuwe scheuten twee bladeren voorbij de druiventrossen snoeien.

Bloemkleur:
onopvallend
groenachtig

Hoogte:
4-12 meter

Bloeitijd:
mei-juni

Standplaats:
zon, halfschaduw

Clematis armandii 'Apple Blossom'

Groenblijvende bosrank

Deze Clematis met zijn lange, leerachtige blad blijft het hele jaar groen. In het vroege voorjaar komen de prachtige witroze bloemen tevoorschijn. Een feest voor insecten, en een goede nest- en schuilplaats voor vogels en andere dieren. Clematissen hebben graag beschutte wortels, uit de felle zon. Snoei is niet nodig maar kan desgewenst na de bloei.

Bloemkleur:
wit-rose

Hoogte:
3-5 meter

Bloeitijd:
maart-mei

Standplaats:
zon, halfschaduw

Clematis montana 'Rubens'

Bergbosrank

De Bergclematis is een van de sterkst klimmende en vroegbloeiende clematissen. In het voorjaar bloeien haar roze bloemen rijkelijk. Deze klimplant is zeer winterhard, en dus bestand tegen de Nederlandse winters. Om de krachtige groei wat binnen de perken te houden: snoeien na de bloei.

Bloemkleur:
roze

Hoogte:
5-8 meter

Bloeitijd:
mei

Standplaats:
zon, halfschaduw

Blauwe passiebloem

Passiflora caerulea

De passiebloem is een snelgroeende, Zuid-Amerikaanse klimplant die van warmte houdt. De opvallende bloemen bloeien van juni tot de eerste vorst. Voedselbron voor bijen, die afkomen op de ultraviolette straling die de bloemen weerkaatsen. De vruchten zijn een voedselbron voor vogels. Bij stevige vorst in de winter sterft de plant boven de grond af, maar groeit in het voorjaar gewoon weer terug.

Bloemkleur:
wit-blauwpaars

Hoogte:
3-5 meter

Bloeitijd:
mei-oktober

Standplaats:
zon

Trachelospermum jasminoides

Toscaanse jasmijn

Uitbundig bloeiende jasmijn met heerlijk geurende, stervormige witte bloemen. De bladeren blijven het hele jaar groen. Vanaf het begin van de zomer één grote voedselbron voor bijen en nachtvlinders. Geeft de voorkeur aan een plekje in de zon. De plant kan winterkou doorstaan, maar daarvoor moet hij wel beschut staan. Koude wind is funest voor planten als deze. Snoeien voorkomt dat de plant op latere leeftijd toch een soort hechtwortels vormt.

Bloemkleur:
wit

Hoogte:
3-4 meter

Bloeitijd:
mei - sept

Standplaats:
zon, halfschaduw

5.3. Steunklimmers

Steunklimmers groeien vaak uit zichzelf omhoog, maar hebben hier vaak wel hulp bij nodig in de vorm van een liefst horizontale klimconstructie. Al kunnen ze ook een aantal meter omhoog groeien tegen verticale klimhulpen. De constructie moet sterker zijn dan bij winders of rankers. Niet alleen kunnen deze planten behoorlijk zwaar worden, ook kunnen ze een klimhulp uit elkaar of van de muur duwen. Steunklimmers vragen iets meer hulp bij het groeien, bijvoorbeeld door de takken achter de klimhulp te begeleiden.

Actinidia deliciosa

Kiwi 'Jenny'

Dit is een zelf bestuivende kiwiplant. In juni verschijnen er mooie witte bloemen, de vruchten volgen in september/oktober. Deze slingerplant heeft groot hartvormig blad.

De Kiwibes/mini kiwi, *Actinidia arguta* 'Issai' is een mooi alternatief. Ook dit is een zelfbestuiver, de vruchten zijn kleiner en kunnen met schil en al gegeten worden.

Bloemkleur:
wit-geel

Hoogte:
8-10 meter

Bloeitijd:
mei - juni

Standplaats:
zon, halfschaduw

Jasminum nudiflorum

Winterjasmijn

De Winterjasmijn bloeit met mooie, licht geurende, gele bloemen van december tot februari. Ideaal voor vroeg vliegende insecten, en een aangename verschijning in deze tijd van het jaar. Hij staat het liefst een beetje uit de wind. Snoeien kan direct na de bloei.

Bloemkleur:
geel

Hoogte:
2-3 meter

Bloeitijd:
december -
februari

Standplaats:
zon, halfschaduw

Pyracantha 'Orange Charmé'

Vuurdoorn

Een graag geziene gast in de tuin. Vanaf de late lente tot de vroege zomer lokken de bloemen van deze struik volop bijen en hommels. En in het najaar is de vuurdoorn een plaatje vanwege zijn opvallende vurig gekleurde bessen, waar vogels dol op zijn. Jaarlijks snoeien voorkomt dat de struik te breed groeit. Controleer regelmatig of de plant stevig vastzit aan de klimhulp, om te voorkomen dat hij bij wind plotseling in zijn geheel op de stoep waait.

Bloemkleur:
wit

Hoogte:
2-4 meter

Bloeitijd:
mei-juni

Standplaats:
zon, halfschaduw,
schaduw

Rosa 'Sympathie'

Klimroos

Sterke klimroos met grote rode bloemen, die lang doorbloeit. Het afknippen van uitgebloeide bloemen bevordert de rijke bloei, de hele zomer lang. Zoveel mogelijk diagonaal aanbinden bevordert de groei.

Bloemkleur:
rood

Hoogte:
2-4 meter

Bloeitijd:
juni-oktober

Standplaats:
zon, halfschaduw,
schaduw

Rosa filipes

Klimroos

Deze 'rambler' roos groeit krachtig en breed de hoogte in. Ramblerrozen vormen een groep van krachtig groeiende rozen, die met hun soepele takken wel 5 tot 10 meter hoog kunnen klimmen. Vogels bouwen er graag hun nestje in. In de bloeiperiode krijgt hij vele kleine, crèmewitte bloemen in grote trossen. Ook in de herfst een plaatje dankzij de oranjerode bottels. *Rosa filipes* 'Kiftsgate' en *Rosa filipes* 'Wedding Day' zijn ook mooie klimrozen.

Bloemkleur:
crèmewit

Hoogte:
5-10 meter

Bloeitijd:
juni-juli

Standplaats:
zon, halfschaduw

Rosa 'Gertrude Jeckyll'

Klimroos

Een echte Engelse roos, vroeg-bloeiend met grote rozetvormige bloemen. Ze geuren sterk, een typische rozengeur en bloeien nogmaals in de nazomer. Vernoemd naar de beroemde tuinontwerper.

Bloemkleur:
donkerroze

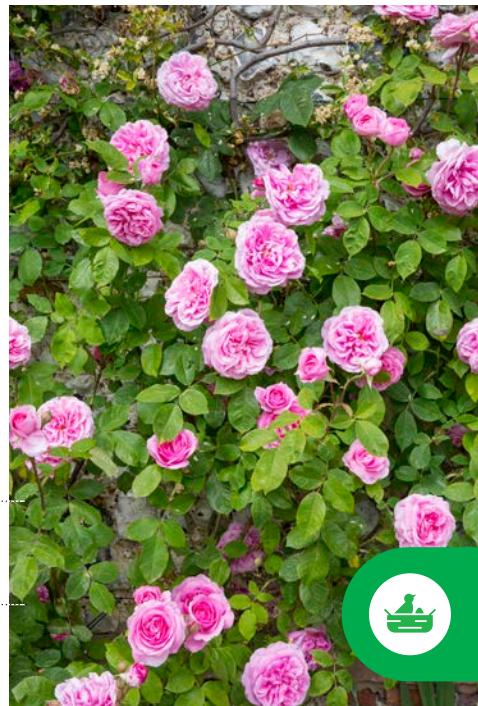
Hoogte:
tot 2,5 meter

Bloeitijd:
mei-juni,
september-oktober

Standplaats:
zon, halfschaduw

5.4. Zelfhechters

Zelfhechtende klimplanten hebben geen klimhulp nodig en zijn daarom goedkoop in de aanleg. De planten maken gebruik van zuignapjes of hechtwortels die zich vasthechten aan een verticale oppervlakte. Ze hechten zich het beste aan ruwe oppervlaktes zoals baksten muren en hout, al zijn gladde betonmuren ook geschikt. Zelfhechters zijn niet schadelijk voor gevels die in goede conditie zijn, ze hechten zich namelijk alleen aan het oppervlak. Lees hierover ook het hoofdstuk over monumenten, waarvoor speciale afspraken gelden. Door de plant aan de voet door te knippen of te laten uitdrogen kan deze makkelijker verwijderd worden, indien nodig.

Klimop

Bloeit laat in het seizoen en is dan een van de weinige beschikbare voedselbronnen voor insecten; een belangrijke plant voor bijen, vlinders, zweefvliegen en andere laatvliegende insecten. Vogels schuilen en broeden graag in de klimop.

Let op: snelle groeier, dus tijdig (buiten het broedseizoen) snoeien. Voor oude, zachtere stenen en mortel minder geschikt, omdat hij kalk onttrekt en zo de gevel kan verzwakken.

Bloemkleur:
groengeel

Hoogte:
tot 30 meter

Bloeitijd:
september-
oktober

Standplaats:
zon, halfschaduw,
schaduw

Exotische en gecultiveerde zelfhechters

Wilde Wingerd

Betrouwbare en sterke groeier die grote oppervlaktes kan bedekken. Groeit zowel via hechtwortels als kleine rankjes. Spectaculair is de rode verkleuring van de bladeren in het najaar. **Let op:** net als bij de Klimop kunnen de hechtwortels van de Wilde wingerd gevels in slechte conditie of met zacht cement beschadigen. Voor gevels in goede conditie is de plant prima geschikt.

Bloemkleur:
n.v.t.

Hoogte:
10-20 meter

Bloeitijd:
n.v.t.

Standplaats:
zon, halfschaduw,
schaduw

Campsis radicans

Trompetklimmer

Exotische klimplant die houdt van de zon. De bloeiwijze is prachtig oranje-rood en trompetvormig. Bij strenge vorst kan de plant schade oplopen. In het begin heeft deze klimmer nog steun nodig, daarna zet hij zich met hechtwortels vast aan de ondergrond. Vanwege het gewicht is het alsnog raadzaam de takken aan een steun vast te binden. **Let op:** krachtige groeier die lange ondergrondse worteluitlopers maakt. Voor bestrating geen probleem, maar in een gazon kan dit onwenselijk zijn.

Bloemkleur:
oranjerood

Hoogte:
6-10 meter

Bloeitijd:
juni-september

Standplaats:
zon, halfschaduw

Hedera algeriensis 'Gloire de Marengo'

Algerijnse klimop

Als je voor een klimop kiest, ga dan voor de inheemse *Hedera helix* - die met 5 iconen maximaal bijdraagt aan biodiversiteit - en combineer met deze Algerijnse. Deze klimplant behoudt in de winter zijn bladeren en is matig winterhard. Groeit wat rustiger dan de gewone klimop. De *Hedera colchica* 'Dentata Variegata' en de uit Ierland herkomstige grootbladige klimop *Hedera hibernica* zijn mooie alternatieven en combinaties.

Bloemkleur:
crème

Hoogte:
tot 4 meter

Bloeitijd:
september-
oktober

Standplaats:
zon, halfschaduw,
schaduw

Schizophragma hydrangeoides

Valse- of pluim- klimhortensia

Deze soort lijkt erg op de klimhortensia, maar de lange steeltjes van de witte bloemen maken de plant nog sierlijker. Daarnaast is het blad iets groter. Geschikt voor een plek in de schaduw. Er is ook een roze variant verkrijgbaar (Roseum).

Bloemkleur:
wit

Hoogte:
tot 10 meter

Bloeitijd:
juni-juli

Standplaats:
zon, halfschaduw,
schaduw

Hydrangea anomala petiolaris

Klimhortensia

Het voordeel van de klimhortensia is dat de plant op een schaduwmuur met weinig zonlicht toch nog bloemen kan vormen. De grote witte schermbloemen zijn iets minder uitbundig dan de valse klimhortensia (*Schizophragma hydrangeoides*) maar zeker niet minder sierlijk. Hoewel de klimhortensia hechtwortels heeft is het raadzaam om de plant in het begin even op weg te helpen met een klimsteun, tot de plant goed is aangeslagen.

Bloemkleur:
wit

Hoogte:
tot 4 meter

Bloeitijd:
juni-augustus

Standplaats:
halfschaduw,
schaduw

6. Combineren van klimplanten

Het combineren van klimplanten geeft een groene gevel iets extra's. Zo kan een bloeiende klimplant een niet bloeiende klimmer opvrolijken. En klimplanten met verschillende bloeitijden, zorgen voor een langdurige bloemenzee.

Ria Bos, landschapontwerper bij Gemeente Amsterdam vertelt: "Regelmatig word ik blij verrast door sterke staaltjes verticaal groen in de stad. Ik ben onder de indruk van de inzet, zorg en creativiteit die sommige stadsbewoners tentoonspreiden. Er straalt liefde voor beplanting en liefde voor de stad vanaf. Met name gekke combinaties, niet alledaagse planten en gedurfde afmetingen kan ik erg waarderen. Hopelijk werkt dit ook aanstekelijk op andere stadsbewoners.

"Wat zou het mooi zijn als deze gids mensen over de drempel helpt om met verticaal groen aan de slag te gaan. Ik laat me graag door u verrassen!"

– Ria Bos, landschapontwerper bij Gemeente Amsterdam

Want naast bomen en plantvakken hebben we nu eenmaal ook verticaal groen nodig om de stad leefbaar te houden en bij te dragen aan de biodiversiteit.

Om Amsterdammers hierbij te helpen en te inspireren is er deze klimplantengids. Met voor ieder wat wils, al konden niet al mijn favorieten er op. Zo zou ik de *Clematis tangutica* 'Bill MacKenzie' graag vaker terugzien in de stad. Grote gele bloemklokken en uitgebloeide pluizenbollen, weer eens wat anders dan de welbekende klimplanten. Rond mijn eigen regenpijp groeit de *Aristolochia durior*, ook een aanrader. Perfect op smalle plekken en met groot friscgroen blad. Jaarlijks snoei ik hem helemaal terug en in juli is de dakgoot alweer bereikt."

Tips van onze landschapsarchitect:

- Blauwe regen (*Wisteria*) met clematis;
- Klimroos met clematis;
- Klimop (inheemse *Hedera helix*) met een mooie bloeiende clematis of kamperfoelie, zoals de inheemse *Lonicera periclymenum*;
- Klimop (inheemse *Hedera helix*) met een bontbladige klimop.

Bovenstaande klimplanten zijn allemaal meerjarige planten die bij goed onderhoud vele jaren meegaan. Maar ook combinaties met eenjarige klimmers kunnen een waardevolle toevoeging zijn. Deze eenjarigen zaait u ieder jaar opnieuw, waardoor de verticale tuin er elk jaar weer anders uit kan zien.

Vaak zijn dit luchtige planten die makkelijk in een stevige meerjarige plant klimmen. Ter inspiratie geven we hier wat voorbeelden van mooie, eenjarige klimmers. De kenmerken van deze veelal fleurige eenjarigen kunt u zelf eens opzoeken.

- *Cobaea scandens*, klokwinde;
- *Echinocystis lobata*, wilde komkommer;
- *Humulus scandens*, Japanse hop
- *Ipomoea rubro coerulea praecox*, clark's blue;
- *Ipomoea tricolor*, dagbloem;
- *Lathyrus odoratus*, welriekende lathyrus;
- *Phaseolus coccineus*, pronkboon;
- *Thunbergia alata*, suzanne met de mooie ogen;
- *Tropaeolum majus*, Oost-Indische kers;
- *Tropaeolum peregrinum*, kanarie-kers.

7. Voorkom schade aan de gevel

Klimplanten vormen vaak een waardevolle toevoeging voor een gevel. Wel is het van belang om vooraf te beoordelen welk type klimplant het meest geschikt is voor de gevel. Ook is van belang dat waardevolle (monumentale) delen niet uit het zicht worden onttrokken of beschadigd raken

Positie van de gevel

Gevels in de schaduw drogen vaak minder snel. In dit geval is het raadzaam om ruimte te bewaren tussen de klimplant en de gevel, bijvoorbeeld met een klimhulp. De ruimte zorgt voor ventilatie. Op die manier kunnen er geen vocht- of schimmelplekken ontstaan.

Hoogte van de gevel

Wilt u een metershoge gevel in zijn geheel vergroenen? Kies een klimplant die hoog genoeg kan groeien. Ook is het belangrijk om een klimhulp te kiezen die door de gevel gedragen kan worden. Houd er wel rekening mee dat een hoge klimplant ook op hoogte onderhouden moet kunnen worden. Dit kan bijvoorbeeld gecombineerd worden met schilderwerk. Wilt u dit voorkomen? Snoei de klimplant dan tot een hoogte die voor u bereikbaar blijft.

Klimhulp bevestigen

Zorg dat u alleen in de voegen boort om een klimhulp te bevestigen en kies voor roestvrijstalen schroeven en materialen. Boor nooit in natuurstenen ornamenten!

Onderhoud

Het komt natuurlijk voor dat er onderhoud nodig is aan een gevel, zoals aan de voegen. Snoei de plant om ruimte te maken voor de werkzaamheden. Als het nodig is om de gehele plant te verwijderen dan kan dat door de stam door te zagen, of de wortels in de grond te verwijderen. Dan zal de klimplant langzaam uitdrogen en vanzelf van de gevel vallen. Zonder de gevel te beschadigen.

Schilderwerk

Schilderwerk van bijvoorbeeld kozijnen komt eens in de drie tot vijf jaar terug. Het is belangrijk dat

de klimplant tijdig wordt gesnoeid, zodat de schilders hun werk kunnen doen. Het is handig dit af te stemmen onder beheerders of binnen de VVE. Voorkom dubbel werk en stem groen- en bouwkundig onderhoud op elkaar af, bijvoorbeeld in het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) van de VVE of vastgoedportefeuille.

Scheuren of barsten in de muur?

Kies dan nooit zelfhechtende plant. Deze kunnen namelijk de kieren binnendringen en zo de muur verder beschadigen. Maak in dit geval liever gebruik van een klimhulp. Klimplanten als winders en rankers grijpen zich enkel vast aan de klimconstructie, ze tasten de gevel niet aan. Gebouw van voor 1940? Gebruik dan nooit zelfhechtende

planten. Destijds waren de stenen en het metselwerk namelijk een stuk zachter en zelfhechters kunnen dit beschadigen.

Bij stevige muren hoeft u niet bang te zijn voor schade door zelfhechtende klimplanten. Er mag immers geen schade aan het gebouw optreden. (Zelfhechtende) Klimplanten kunnen bijvoorbeeld ook naar binnen groeien bij ventilatieopeningen, ramen en dakranden. In het verleden zijn gevels gezandstraald, wat stenen en voegen heeft beschadigd. Dit is herkenbaar aan het erg ruwe en ongelijkmatige oppervlak. Ook op dit soort gevels kunnen klimplanten groeien, maar kies dan voor een klimhulp.

“Je ziet dat bouwers meer en meer over de grenzen van hun eigen vakgebied moeten kijken en vanwege klimaatverandering de samenwerking opzoeken met andere disciplines, zoals ecologie. Bij het vergroenen van gebouwen is die samenwerking tussen bouwkundige, ecooloog, beheerder en hovenier essentieel. Want zolang we rekening houden met de eigenschappen van de gevel, zijn klimplanten niet slecht voor de gevel en hebben we er allemaal op lange termijn profijt van. Denk bij hete dagen aan de natuurlijke zonwering op de gevel en koeling van de ruimte erachter, of bescherming van de gevel tegen graffiti. Groene gevels verbeteren de biodiversiteit en dragen bij aan de gezondheid en levenskwaliteit van mens en dier in de stad.”

– Arno de Wijn, projectmanager
Gemeentelijk Vastgoed

8. Een steuntje in de rug

Sommige klimplanten hebben een beetje hulp nodig om te groeien. Klimhulpsystemen bieden uitkomst. Welke oplossing het meest geschikt is, hangt af van het type klimplant en de gevel. Sommige klimplanten kunnen in volle bloei best zwaar worden. In dat geval moet de klimconstructie dus sterk zijn en goed aan de muur worden bevestigd. Ook moet de muur in staat zijn de constructie te dragen. Als klimplanten zijn uitgebloeid, is vooral de klimhulp zelf zichtbaar. Ook die mag er dus fraai uitzien.

Klimsysteem van staaldraden

Dit elegante en praktische type klimsysteem is opgebouwd uit draden of netten van (roestvrij)staal, die met zogenoemde 'afstandhouders' aan de gevel worden bevestigd. Op die manier blijft de muur vrij, kan lucht achter de klimplant circuleren en vocht opdrogen. De draden kunnen zowel horizontaal (steunklimmers) als verticaal (slingerplanten en windsers) gespannen worden, net wat de klimplant nodig heeft. Dit type systeem gaat lang mee en vraagt weinig onderhoud. Omdat de stam van de plant groeit, moet u de draden met de groei bijstellen.

Klimrekken

Klimrekken zijn voornamelijk geschikt voor rankende planten. Ze zijn in allerlei vormen en maten verkrijgbaar, en meestal gemaakt van hout of metaal. De afmetingen van het klimrek bepalen hoe groot de klimplant groeit. **Let op:** een klimrek springt vaak meer in het oog dan staaldraden, kies dus bij voorkeur een rek wat goed past bij het uiterlijk van de gevel. Voor grote (bedrijfs)panden met meerdere klimplanten kan de keuze voor een uitgesproken design van meerwaarde zijn. Ook klimrekken worden met afstandhouders aan de gevel bevestigd.

Klimzuilen

Klimzuilen zijn geschikt voor smalle muren of bijvoorbeeld pilaren onder een gebouw. Klimzuilen geven steun aan planten, en net als bij klimrekken bepalen de afmetingen van de zuil hoe groot de plant groeit. Behoud de vorm van de plant door het groen wat buiten de klimhulp groeit te snoeien.

Er zijn ook klimzuilen die planten rondom regenpijpen of hoeken van gebouwen laten groeien.

Opbinden

Om klimplanten op de juiste manier te laten groeien, hebben ze soms begeleiding nodig. Dat kan met elastisch bindbuis of sisaltouw, waarmee stengels eenvoudig worden vastgemaakt aan de klimhulp, zonder dat het in de takken snijdt.

9. Tegels eruit, groen erin

Heeft u bepaald welke klimplanten en klimsysteem het meest geschikt zijn voor de gevel? Dan is het tijd voor de aanleg van deze groene oase. Zorg dat (buurt)bewoners, pandeigenaren en andere betrokkenen het eens zijn met de plannen, vóór u begint.

In de volle grond

Planten staan het liefst in de volle grond. Zo hebben ze toegang tot voedsel en water in de bodem en kunnen ze uitgroeien tot volwassen exemplaren. In plantenbakken hebben ze veel zorg nodig.

Vandaar het advies om klimplanten altijd in de grond te plaatsen. Veel ruimte is er meestal niet nodig, ongeveer 1 tot 4 stoeptegels, en 30 á 40 cm diep.

Gemeente Amsterdam werkt aan meer mogelijkheden om geveltuinen aan te leggen.

Kijk op de website voor de meest actuele informatie:
amsterdam.nl/geveltuin

10. Monumenten vergroenen

Amsterdam telt ongeveer 9500 rijks- en gemeentelijke monumenten. Vaak zijn dit bijzondere en beeldbepalende gebouwen, waaraan de stad haar identiteit ontleent. Om deze monumenten te behouden, stelt de gemeente andere voorwaarden aan het vergroenen ervan.

Voor advies op maat kunt u terecht bij onze monumentenadviseurs (zie onder). Voor wijzigingen aan monumenten is altijd een vergunning nodig.

Dichtbegroeide klimplanten veranderen het uiterlijk, de schoonheid en bijzondere architectuur van een gebouw, wat ten koste kan gaan van de monumentale waarden. Ook bestaat het gevaar van vochtplekken die naar binnen slaan.

Verder mogen de monumentale hardstenen stoepplatten die voor veel grachtenpanden liggen, niet verwijderd worden of breken. Hierdoor is het lastig om überhaupt een groene gevel aan te leggen. Echter, het ene monument is het andere niet. In sommige gevallen is een groene gevel bij een monumentaal pand namelijk wel mogelijk. Dat is het geval indien:

- De beplanting niet tot schade leidt aan het monument.
- Er geen klimconstructie in de muur worden bevestigd (tenzij de gevel geen monumentale waarden heeft).
- Er geen sprake is van een monumentale stoep.
- De groene gevel niet ten koste gaat van de architectonische waarden.

Neem contact op

Het is belangrijk voor u begint altijd eerst contact op te nemen met onze monumentenadviseurs.

U kunt uw vragen stellen via duurzaammerfgoed@amsterdam.nl. De monumentenadviseurs kunnen de vragen beantwoorden of doorzetten naar de juiste adviseur(s).

11. De verticale tuin onderhouden

Klimplanten vergen over het algemeen weinig onderhoud. De intensiteit van het onderhoud is afhankelijk van de soort plant. In het eerste jaar is iets meer zorg nodig, als voeding en water, om de begroeiing te laten aanslaan. Heeft de plant eenmaal wortel geschoten, dan bestaat het onderhoud vooral nog uit snoeien. Voornamelijk om ze binnen de perken te houden en te voorkomen dat uw gevel onbedoeld beschadigd raakt. Dat is belangrijk, omdat het vaak ook om de openbare ruimte en uw gevel gaat.

Het is prettig om van te voren na te denken over het onderhoud. Wie is daarvoor verantwoordelijk? Leg het vast met betrokken partijen, buurtbewoners of de VvE. Zorg ook dat iedereen over de juiste kennis beschikt. Zo wordt de groene gevel een leuk project waar iedereen zich bij betrokken voelt en veel plezier oplevert.

Een aantal basisonderhoudstips:

- Met name het eerste jaar is water geven belangrijk. Liever 1 keer per week een ruime hoeveelheid in plaats van elke dag een klein beetje. In warme, droge periodes kan de plant extra water nodig hebben.
- Voorkom overlast en schade. Zorg dat burens en voorbijgangers ook zorgeloos kunnen genieten van het verticaal groen, door te snoeien wanneer nodig.

- Voor de meeste planten geldt: snoeien na de bloei. Dit verschilt echter per klimplant. Bekijk dus goed welke snoeiregels er gelden voor een specifieke klimplant. Bij vorst is snoeien nooit goed voor planten. Snoei na het broedseizoen vanwege nestelende vogels. Veel vogelsoorten broeden tussen maart en juli. Nesten en eieren zijn gedurende de hele broedperiode wettelijk beschermd.
- Zorg dat de plant beheersbaar blijft, ook in de hoogte, zodat u zelf de plant kunt blijven snoeien.
- Geef de plant indien nodig in het voorjaar een kleine hoeveelheid organische voeding.
- Controleer regelmatig of de klimplant stevig vastzit aan de gevel. Extreme wind kan vat op de plant krijgen, en het zou zonde zijn als de plant op de stoep belandt.
- Gebruik geen chemische bestrijdingsmiddelen, want dit is een van de redenen waarom het zo slecht gaat met de insecten. Met chemische bestrijdingsmiddelen zoals tegen luizen of schimmels wordt de hele voedselketen vergiftigd: ook het koolmeesje dat de insecten eet en het lieveheersbeestje overleeft het vaak ook niet. Kijk indien nodig naar natuurlijke alternatieven.

12. In acht stappen een succesvolle groene gevel

Of het nu gaat om het vergroenen van de gevels van een woning, kantoorpand, brug, nieuwbouwproject of geluidswal, met deze stappen wordt het zeker een succes:

1. Zorg allereerst voor draagvlak en toestemming voor het verticaal groen bij medebewoners, (mede) pandeigenaren en overige relevante betrokkenen.
2. Breng de eigenschappen van de gevel in kaart, zoals ligging, zon, wind en regen. Welk oppervlak wilt u laten begroeien, en welke van de vier type klimplanten past hierbij? Bedenk of de klimplant een klimsysteem nodig heeft, en of de betreffende gevel sterk genoeg is om die te dragen. Check het bouwjaar en of het monument is en welke welstandsregels gelden.

3. Kies voor de juiste plant op de juiste plek. Zorg voor variatie in hoogte, bloem- en bladkleur, bloeitijd, sfeer, wintergroen of bladverliezend. Kies met het oog op biodiversiteit voor tenminste één inheemse klimplant, en combineer die naar keuze met andere klimmers.
4. Breng eventuele klimsteunen aan in de voegen, met rvs montagemateriaal.
5. Houd rekening met het beleid dat geldt in Amsterdam. Denk aan de regels voor de aanleg van een geveltuin en de regels van welstand en monumentenzorg.
6. Geef de eerste weken regelmatig water, en indien nodig een kleine hoeveelheid organische voeding. Dek de grond eventueel af met een organische compost, (herfst)bladeren of houtsnippers.
7. Zorg dat de planten goed onderhouden en beheerd worden. Wilt u een klimplant hoog laten groeien? Denk dan ook na over onderhoud op hoogte en wat daarbij komt kijken.
8. En het belangrijkste: geniet van de groene gevel!

Colofon

Klimplanten in de openbare ruimte raken alle fysieke vakgebieden van de Gemeente Amsterdam. Een klimplant heeft plek nodig in de stoep, de wortels ruimte in de bodem en de klimbegeleider hangt aan de gevel. De klimplant is eigenlijk de verbindende factor, die de werelden van de bouw, ecologie en openbare ruimte bij elkaar brengt.

Vanuit al deze invalshoeken is met betrokkenheid gewerkt aan deze brochure, die de lezer mee laat kijken door de ogen van de ecooloog, landschapsarchitect, architect, bouwkundige, gebouwbeheerder, beheerder van de openbare ruimte, projectmanagers, particuliere gebouweigenaar, professionele vastgoedeigenaar, welstand en monumentenzorg.

Voor het realiseren van groene gevels en het verbeteren van de biodiversiteit in de stad is het nodig om werelden samen te brengen en kennis te bundelen. Over welke plant bijdraagt aan wilde bijen, vlin-ders en vogels. Over de te nemen stappen bij aanleg en onderhoud. En over hoe oude Amsterdamse gevels wél kunnen worden vergroend. Zodat professional, hobbyist en plantenliefhebber bewuste planten-keuzes maken voor hun gevel.

Bestuurlijk opdrachtgever

Wethouder Melanie van der Horst (Openbare Ruimte en Groen).

Ambtelijk opdrachtgever

Directie Ruimtelijke Ordening en Duurzaamheid, Gemeente Amsterdam.

Projectteam Gemeente Amsterdam

Blanca Schwarz (R&D), Geert Timmermans (R&D), Sasja Voet (IB), Ria Bos (R&D), Elena Nastase (Gemeentelijk Vastgoed) in samenwerking met collega's van andere directies uit de groene driehoek, welstand en monumentenzorg.

Communicatie

Willemijn van der Kolk en Eva Akerboom i.s.m. Tekstbureau Two Dots.

Fotografie

Medewerkers van R&D, Edwin van Eis en Mariet Dingemans.

Ontwerp

LassooyDesign BNO.

Met dank aan:

De medewerkers en partners van de gemeentelijke onderdelen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze klimplantengids.

